

1945

După părerea domniei-sale, presa poate ajuta mult Universitatea, dar îi poate produce și multe rele. Deschide ziarul „România liberă” și-mi arată articolul lui Zaharia Stancu („Dumnealui, știi, e poet și cronicar dramatic, de ce s-o fi amestecind, oare, în treburi pe care nu le cunoaște?”) și-mi citează acea parte a articolului în care semnatul se pronunță împotriva oricăror înlesniri acordate acelor tineri ce vor să studieze dreptul, filozofia, literale, „tâind frunză la ciini” ori sperind să-și treacă zilele „prin săliile pașilor pierduți ale tribunalelor”. Rectorul găsește că e „o atitudine bizară” din partea unui scriitor, mai ales că accentul polemic principal cade pe jăcătul de științe fizico-matematiche.

Cînd ne întîlnim, la un spectacol, Stancu mă întîmpină mustăcind : „Vra să zică, te dai cu căcănarii !”, „Cine sînt căcănarii, dom'le Stancu ?” „Cei ce vor să trăiască lîngînd blide. Acuma e nevoie mai ales de doctori și de ingineri, nu de palavragii”. „Dar poeții ce sînt ?” „Las-că mai vorbim noi... Mai bine spune-mi ce știi despre autorul de astă-seară, cine e, de unde vine ? Că eu nu-l cunosc”.

Nici eu nu-l cunoașteam. Peste câteva zile s-a aflat că e... fictiv, fiind de fapt pseudonimul unui actor al teatrului cu pricina.

1947

Primesc caietul-program, de 30 de pagini, al Teatrului Comedia, cu rugămintea de „a încuraja această mică publicație, intenția noastră fiind de a pune astfel bazele unei reviste”.

86

După nota publicitară pe care o public în numărul 1 al „Rampei” (19 ianuarie), la rubrica „Aplauze și fluierături”, Tudor Mușatescu telefonează, rizind, secretarului de redacție, spunind că a doua oară va citi personal mai atent ce scrie „ăla cu portretele”, care „e un nenorocit, băiat de prăvălie, atîta știe, atîta scrie”.

★

La Teatrul Municipal — care a început stagiunea în mod catastrofal — la Hollywood, orașul stelelor, număr în sală 23 de spectatori. Se mai anunță Sărutul în fața oglinzii și Moartea civilă...

Cu toată stima pentru director, maestrul Ion Manolescu, îmi exprim cea mai mare îndoială față de programul acestei scene și-i prezic decesul profesional.

După reportajul meu violent critic despre mizeria în care trăiesc figuranții la teatrele de operă, operetă și revistă, ziarul „Poporul” îmi declară materialul — prin pana unui confrate — „idiot” și mă sfătuiește să-mi schimb meseria.

Confratele mă ia de braț pe strada Sărindar: „Știi c-o să răspunzi, știu că n-o să mă menajezi, atîta doar te rog, să nu dai prea tare în mine. Dă în ziar. Mănînc și eu o piine, înțelege-mă. ... N-aveai de unde să știi că vice-șeful redacției e acționarul principal al unuia din teatrele pe care le-ai criticat...”

În numărul următor din „Rampa” public un amplu „Interviu cu un gazetar teatral — cum a debutat, cum a devenit șmecher, ce foloase trage și ce idealuri are”.

Cînd mă revede, pe Sărindar, colegul trece, prudent, pe celdălalt trotuar. Ciudat! Doar nu l-am numit...

1954

Despre piesele lui Eugen Ionescu, care fac vilvă la Paris, filozoful Gabriel Marcel crede, într-un articol apăsător, că ar fi „cacofonii deplorabile”.

...Oare?

N-am citit decît două pînă acum. Dar am impresia că e ceva cu totul nou. Sau, în orice caz, absolut neobișnuit. Un fel de suprarrealism teatral. Dar sub ilogismul căutat e un protest, o nemulțumire, o fierbere rațională. Și joc, bineînțeles; joacă de cuvinte. Însă și sens. Sens adînc.

1963

★

„De ce n-ați mai apărut în ultima vreme pe afișele teatrelor?” — îi întreb pe cîțiva dramaturgi. Tudor Mușatescu îmi cere să-i întreb pe directorii teatrelor ce e cu piesele lui. „Unii directori anunță în fiecare an prin ziare că mă vor «juca». M-ar bucura dacă m-ar anunța și pe mine, nu numai gazetele... Cînd a fost Centenarul Caragiale am scris o piesă Centenarul, cu personaje din toate piesele lui Caragiale, care se adunau să sărbătorească centenarul autorului lor. Manuscrisul s-a pierdut într-un secretariat literar cu puțină vreme înainte de frumoasa festivitate!... Scriu mereu teatru. Pînă acum am scris, în viața mea, 113 piese originale și nici nu visez să mă opresc”. Mihai Beniuc spune că nu mai scrie, deocamdată, teatru „deși mi-e drag din copilărie”. „După nu știu cite reprezentații am tipărit în toată cerea. Recitind la corectură piesa, am rămas îngrozit. Eu am scris-o? Da. Eu o scrisesem, după prima formă, și o rescrisesem și o transcrisesem de nu știu cite ori, ba așa, ba așa, după sugestia direcției teatrului, a secretarului literar. a nu știu mai cui, pînă mi se făcuse lehamite și-mi era indiferent ce-o să mai fie.”

★

„Cum decurg contactele dv. de debutant cu lumea scenei?” îi întrebăm pe cîțiva dintre cei ce au intrat recent în teritoriul dramatic. „O vreme — zice Dumitru Radu Popescu — am crezut că lucrul cel mai greu e să scrii o piesă. Acuma m-am convins că nu-i adevărat. E foarte greu să scrii o piesă dar este enorm de greu ca această piesă — într-un act sau trei — să treacă stadiul ce desparte autorul de scenă”. Leonida Teodorescu: „Cum au decurs contactele cu lumea scenei? Cum n-aș vrea să mai decurgă. Că să fiu sincer, nu mă deranjează faptul că n-am fost jucat, ci modul în care s-a ajuns la asta”.

★
 Deschid o rubrică nouă în „Contemporanul”: „De ce nu se joacă aceste piese?” Vorbesc despre Seringa lui Argezi și Rachierita lui Ion Luca. Primesc o scrisoare de la Teatrul Național, semnată de Moni Ghelerter, în care mă anunță că e hotărât să monteze comedia argheziană. De asemenea, directorul Teatrului din Arad, Ion Jivan, mă informează că a introdus în repertoriu piesa lui Luca și că premiera va avea loc „maximum într-o lună, cu Zoe Muscan în rolul titular”.

★
 Debutază la Teatrul Mic, în spectacol-lectură, Al. T. Popescu. Piesele (într-un act) se numesc Cochilii de melc și Petecul de cer.

★
 După succesul de la Cluj-Napoca și ecoul în presă, piesa de debut a lui Dumitru Radu Popescu, Vara imposibilei iubiri, se reprezintă și la Brăila, cu actori foarte tineri (Valentin Uritescu, Nicolai Ivănescu) și debutanți (Ioana Ene, Bujor Macrin).

1968

Municipalul încredințează regizoarei Zoe Anghel o piesă „mai ales pentru deplasări” de Victor Eftimiu, Sfârșitul pământului. Singurul element interesant din spectacol e rolul făcut de un tânăr cu ochi mari și subțire, rostind melodios replicile: Florian Pittiș.

1982

Citesc cu neplăcere laudele bizare, chiar stupide, aduse unui autor care a scris o hasmodie, ce — și mai curios — se joacă. Îmi exprim și eu părerea, evident în altă direcție. Sint interpelat de autor, la hotel, la 7 dimineața. E atât de ebrietat încît trebuie să-l sprijin ca să nu cadă, dar pronunță corect injurăturile și amenințările. Ospătarul mă informează, discret, că amin-titul dormea pe trotuar în fața hotelului și că l-a tîrît cu dificultate în bra-serie, unde a cerut să-i fiu semnalat imediat ce cobor.

Aș vrea să-i transmit considerațiile lui Călinescu (dar n-am cui) „Niciodată n-am înțeles ce mulțumire poate avea un autor care își pune la cale singur «o presă bună», evident convențională, bombastică sau viclean onctuoasă. Prefer criticul sincer și brutal, chiar cînd mi se pare învederat că nu înțelege anume lucruri. În orice caz, opinia lui e un document cordial, mai înviorător decît tăcerea lugubră a zeci de articole-reclamă. A juca o piesă de teatru în fața unor păpuși al căror mecanism întors strigă «bravo» — iată o tragică bufonerie”.

★
 Aureliu Weiss pretinde (în cartea despre teatrul lui Pirandello) că ideile acestuia asupra fluidității personalității umane, relativității aparențelor și conflictului între viața mișcătoare și forma ce tinde s-o fixeze au fost discutate întîi de Bergson.

De cercetat.

Dar chiar și așa: multe dintre ideile lui Eschil vin din Homer, ceea ce nu-l face mai puțin original ca dramaturg.